

VESILAHTI, NARVA, KARHOLANNOKKA
Koe kaivaus 26.6.-28.6. 2007 Kivirannan tilalla

Pirkanmaan
maakuntamuseo
Kulttuuriympäristöyksikkö
Ulla Tupala
30.8.2007

VESILAHTI, NARVA, KARHOLANNOKKA

Koekaivaus 26.6.-28.6. 2007 Kivirannan tilalla

Kunta: Vesilahti
Kylä: Narva
Kohde: Karholannokka
Tila: RN:o 9:46 Kiviranta
Omistajat: Mikko ja Orvokki Suomala

Peruskarttalehti: 2114 06 NARVA

Aikaisemmat tutkimukset: Inv. V. Maajoki 1939
Vesilahden inventointi 1995 (Pukkila & Laakso)
Tark. J. Rinne 1904, A-L Hirviluoto 1965, O. Soininen 1992
Valvonta U. Lähdesmäki 2003
Valvonta U. Lähdesmäki 2005

Löydöt: Kvartsi-iskos (KM 36726:1-2)
Resenttejä löytöjä (ei otettu talteen)

Mustavalkonegatiivit: 144028-144054
Digitaalikuvat: -
Kartat: 1:50, 1:200

SISÄLLYLUETTELO

1. Johdanto	3
2. Koeruudet ja havainnot	3
2.1. Koeruutu 1	4
2.2. Koeruutu 2	4
2.3. Koeruutu 3	5
2.4. Koeruutu 4	5
3. Yhteenveto	6
Arkistolähteet	6
Luettelo mustavalkonegatiiveistä	7
Löytöluettelo	
Kartat	

1. Johdanto

Mikko ja Orvokki Suomala hakivat helmikuussa 2007 rakennuslupaa Vesilahden Narvan kylän Kivirannan tilan (RN:o 9:46) asuinrakennuksen laajennukseen. Suunnitellun laajennusosan pohja-ala oli noin 4 x 8 m. (Ks kartta 1)

Kivirannan tila sijaitsee Karholannokan muinaisjäännösalueella (mj.rek.nro 922 010 001), joka on valtakunnallisesti merkittävä 1. luokan muinaisjäännösalue.

Karholannokan alueelle, myös Kivirannan tilalle, on vuosina 2003 ja 2005 kaivettu sähkökaapelit ja vesihuoltolinjat (leveys enimmillään 1 m, syvyys 2 m). Kaivinkonetöitä valvoi Pirkanmaan maakuntamuseo (Ulla Lähdesmäki, diar. 101/5423/2003 ja 149/5423/2005)

Kivirannan tilan suunnitellun asuinrakennuksen laajennus sijaitsee kohdassa, johon on vuonna 2003 kaivettu enimmillään 1 m leveä ja 2 m syvä vesihuoltolinja. Linjan kohdalla ei tuolloin havaittu jälkiä kiinteästä muinaisjäännöksestä. Vesijohtolinja oli kuitenkin suhteellisen kapea ja koska Karholannokan alue on valtakunnallisesti merkittävä 1 luokan muinaisjäännösalue, hankkeen takia alueella tuli suorittaa arkeologinen koekaivaus. Lisäksi aivan rakennuksen lähellä oli röykkiö 25 ja röykkiöt 22, 23 ja 24. Koekaivauksella voitiin tarkistaa rakennuksen alle jäävät mahdolliset kiinteät muinaisjäännökset. (Kartta 1)

Asuinrakennus on rakennettu 1900-luvun alkupuolella – ehkä 1920-luvulla. Samoihin aikoihin on rakennettu myös pieni talousrakennus Kivirannan tontille. Nykyisin pihapiirissä on lisäksi vanhoista hirsistä rakennettu sauna ja grillikatos. Tontilta on purettu vanha navetta 1960-luvulla. Navetan betoninen kivijalka on tosin vielä jäljellä. (Heiskanen 2004)

Kivirannan tilalla suoritettiin arkeologiset koekaivaukset 26.-28.6 2007 - kolme erittäin sateista kenttätyöpäivää. Kenttätyönjohtajana toimi Ulla Tupala ja apuna oli Juuso Vattulainen. Koeruudut olivat kooltaan 1m x 1 m. Koeruuduista ei piirretty yksittäisiä karttoja, mutta niistä otettiin mustavalkokuvia. Mustavalkokuvissa näkyy piirteet hyvin tummina, koska maa oli jatkuvasti sateen kyllästämä.

Jokaisena kenttätyöpäivänä satoi runsaasti. Ensimmäisenä päivänä satoi niin, että koeruutu 1 oli täyttynyt ruokatauon aikana vedellä. Tätä lienee edesauttanut se, että ruutu oli aivan vesirännin vieressä. Sade ei vaikeuttanut havainnointia, mutta kuivemmalla kelillä olisi saatu tehtyä ainakin yksi koeruutu lisää. Lisäksi koeruutu 4 olisi saatu tutkittua paremmin.

2. Koeruudut ja havainnot

Rakennuksen laajennusosa oli noin 4 x 8 metriä. Tuon alueen läpi oli kaivettu vuonna 2003 vesihuoltolinja (ks. kartta 1). Koeruutuja (1m x 1m) ehdittiin kaivaa alueelle neljä kappaletta. Koeruutujen paikat valittiin vesihuoltolinjan, maaston ja rakennuksen laajennusosan perusteella. Rakennuksen laajennusosaa varten joudutaan kaivamaan hiukan laajempi kuoppa kuin tulevan

rakennuksen koko. Niinpä yksi koeruutu (koeruutu 2) sijoitettiin alueen ”ulkopuolelle” ja yksi koeruutu (koeruutu 3) tulevan rakennuksen terassin alle.

2.1. Koeruutu 1

Pintaturve	noin 2 cm
Pihasora	noin 2-3 cm
Puutarhamulta	10-12 cm
Vaaleahko pohjamaa	

Koeruutu 1 tehtiin aivan rakennuksen nurkalle. Pinnassa oli vain muutaman sentin turvekerros, jonka alla oli muutama sentti paikalle joskus laitettua pihasoraa. Soran seassa ja sen alla olevassa puutarhamultamaisessa kerroksessa oli runsaasti resentejä löytöjä: tiiltä, lasin ja posliinin palasia, rautanauvoja (esim. huopakatonauvoja). Näitä ei otettu lainkaan talteen. Kuvassa 144034 näkyy koeruutu 1:n löytöjä.

Toisena kaivauspäivänä löytyi koeruutu 1:n eteläkulmasta, aivan läheltä talon nurkkaa hieno kvartsi-iskos (KM 36726:1, esine?) (kartta 2). Se oli maanpinnasta mitattuna 17 cm syvyydessä puutarhamultakerroksen alla olevasta vaaleahkosta maasta. Kvartsista murtui muutamia palasia jälkitöiden yhteydessä, kun se tippui lattialle.

Vaalea pohjamaa oli harmaata, kovaa savensekaista soramaata. Tämä jatkui samanlaisena noin 40 cm syvyydessä lapiolla kaivetussa tarkistuskuopassa.

Koeruutu 1:n itäkulmasta löytyi sähköjohto. Mikko Suomala oli kaivanut sähköjohdon talon nurkalta saunarakennukseen.

2.2. Koeruutu 2

Pintaturve	noin 2 cm
Tummaa savensekaista soramaata	10 cm
Kovaa savensekaista soramaata	

Koeruutu 2:ssa oli vain muutaman sentin turvekerros. Turpeen alla oli heti harmaata, kovaa, savensekaista soramaata, joka oli noin 10 cm syvyyteen tummahkoa. Löytöinä oli muutamia resentejä tiilen ja lasin palasia. Näitä ei otettu talteen. Noin viiden cm syvyydestä löytyi palanutta savea/tiiltä 5 palaa (KM 36726:2), jotka otettiin talteen.

Koeruutu 2 oli hyvin tasavärinen ja -laatuinen. Vuoden 2003 vesihuoltokaivannon reuna osui koeruudun itäpuolelle. Tässä reunassa oli selvästi sekoittunutta maata ja esim. tuoreita puunpalasia löytyi syvältäkin.

Koeruutu kaivettiin vesihuoltokaivannon reunalta vain noin 15 cm syvyyteen, muualta noin 30 cm syvyyteen. Syvemmillä maaperä muuttui hiukan savisemmaksi. Lapiolla kaivettu tarkistuskuoppa oli noin 45 cm syvä. Se näytti maaperän jatkuvan samanlaisena.

2.3. Koeruutu 3

Pintaturve	noin 2 cm
Puutarhamulta	10-12 cm
Sekoittunutta maata	20-30 cm
Vaaleahko pohjamaa	

Koeruutu 3:ssa oli vain muutaman sentin turvekerros. Kymmenkunta senttiä paksussa puutarhamulta kerroksessa oli resenttejä löytöjä, mm. rautanauvoja, lasin ja posliinin palasia. Näitä ei otettu talteen..

Noin parinkymmenen sentin syvyydessä näkyi muutama tumman maan läikkä. Nämä näyttivät jo hieman tummalta kulttuurikerrokselta. Mutta maaperä oli ilmeisesti hyvin sekoittunutta, sillä noin 30 cm syvyydestä tuli esiin pihasoraa ja resenttejä löytöjä. Lisäksi Vesihuoltokaivanto oli ilmeisesti mennyt tämän ruudun länsireunalta. Tältä reunalta löytyi 45 cm syvyydestä rautanauula, muovinpala ja tölkin avauslenkki.

Koeruutu 2 oli siis hyvin sekoittunutta maata. Esiin tulleet tumman maan alueet, ”kulttuurikerrokset” olivat ilmeisesti jälkiä rakennuksen pihamaan historiasta. Mikko Suomala kertoikin, että aikaisemmin pihatie on kulkenut navetan kulmalta talon pohjoispuolelle, juuri koeruutu 2:n kohdalta. Eli pihaa on todennäköisesti myllätty tältä kohtaa useaan otteeseen.

2.4. Koeruutu 4

Pintaturve	noin 2 cm
Puutarhamulta	20 cm
Vaaleahko pohjamaa	

Koeruutu 4:n pinnassa oli muutama sentti turvetta, jonka alla oli puutarhamultaa. Puutarhamullan seassa alkoi heti jonkinlainen löyhä kiveys. Koeruudun talonpuoleisessa reunassa vaikutti menevän sekoittuneen maan raja – päättelimme, että sähköjohto kaivanto meni siitä. Kiveys vaikutti aluksi mielenkiintoiselta, mutta se oli löyhä ja puutarhamullan seassa. Lisäksi kiveyksen alla alkoi heti puhdas paikalle tyypillinen vaalea pohjamaa. Löytöinä oli vain resenttejä löytöjä, mm. ruostunut kahvipannun kahvan osa. Löytöjä näkyy kuvassa 144047. Kiveys lienee liittynyt talon historiaan.

Aika loppui hiukan kesken koeruutu 4:sta kaivettaessa. Talon puoleinen reuna jätettiin kaivamatta, koska siinä näytti menevän Suomalaisen kaivama sähköjohtokaivanto. Koeruutu 4 olikin siten kooltaan noin 0,50-0,75m x 1,0m.

3. Yhteenveto

Kivirannan tilan tonttia, ja ko. asuinrakennuksen laajennusosan aluetta, on muokattu moneen otteeseen, mm. vesijohto- ja viemärikaivantojen yhteydessä. Mikko Suomala oli lisäksi kaivanut sähköjohdon asuinrakennuksesta saunalle. Sähköjohto ei mennyt kovin syvällä, korkeintaan 20-30 cm syvyydessä. Pihamaa on myös muokkaantunut vähitellen noin satavuotisen käytön aikana erilaisten toimintojen yhteydessä. Rakennuksia on hävinnyt ja uusia tullut tilalle. Lisäksi pihapiiriin kulkevat pihatiet ovat vaihtaneet paikkaa.

Kivirannan koekaivauksissa kesäkuun lopulla ei löydetty mitään kiinteitä muinaisjäännöksiä. Ainoa varteenotettava löytö oli koeruudusta 1 löydetty kvartsin pala (KM 36726:1). Kvartsin löytökonteksti oli kuitenkin löydötön, eikä sisältänyt mitään rakenteita. Kvartsi tulkittiin irtolöydöksi. Mikko ja Orvokki Suomalain asuinrakennuksen laajennustyölle ei ole tutkimuksen perusteella estettä.

Ulla Tupala

Tampere 31.8.2007

Arkistolähteet

Vesilahden inventointi 1995. Pukkila & Laakso.

Vesilahden kunta – Kulttuuriympäristö tutuksi -hanke. 2004. Jari Heiskanen

Vesilahti, Narva, Karholannokka Vesijohtolinjan valvonta rautakautisen kalmiston alueella 22.5.2003. Ulla Lähdesmäki. Kulttuuriympäristöyksikkö, Tampereen maakuntamuseo.

Vesilahti, Narva, Karholannokka Tarkastus 11.7.2005 ja viemärikaivannon arkeologinen valvonta 29.8.2005. Ulla Lähdesmäki. Kulttuuriympäristöyksikkö, Tampereen maakuntamuseo.

Luettelo mustavalkonegatiiveista (144028-144054)

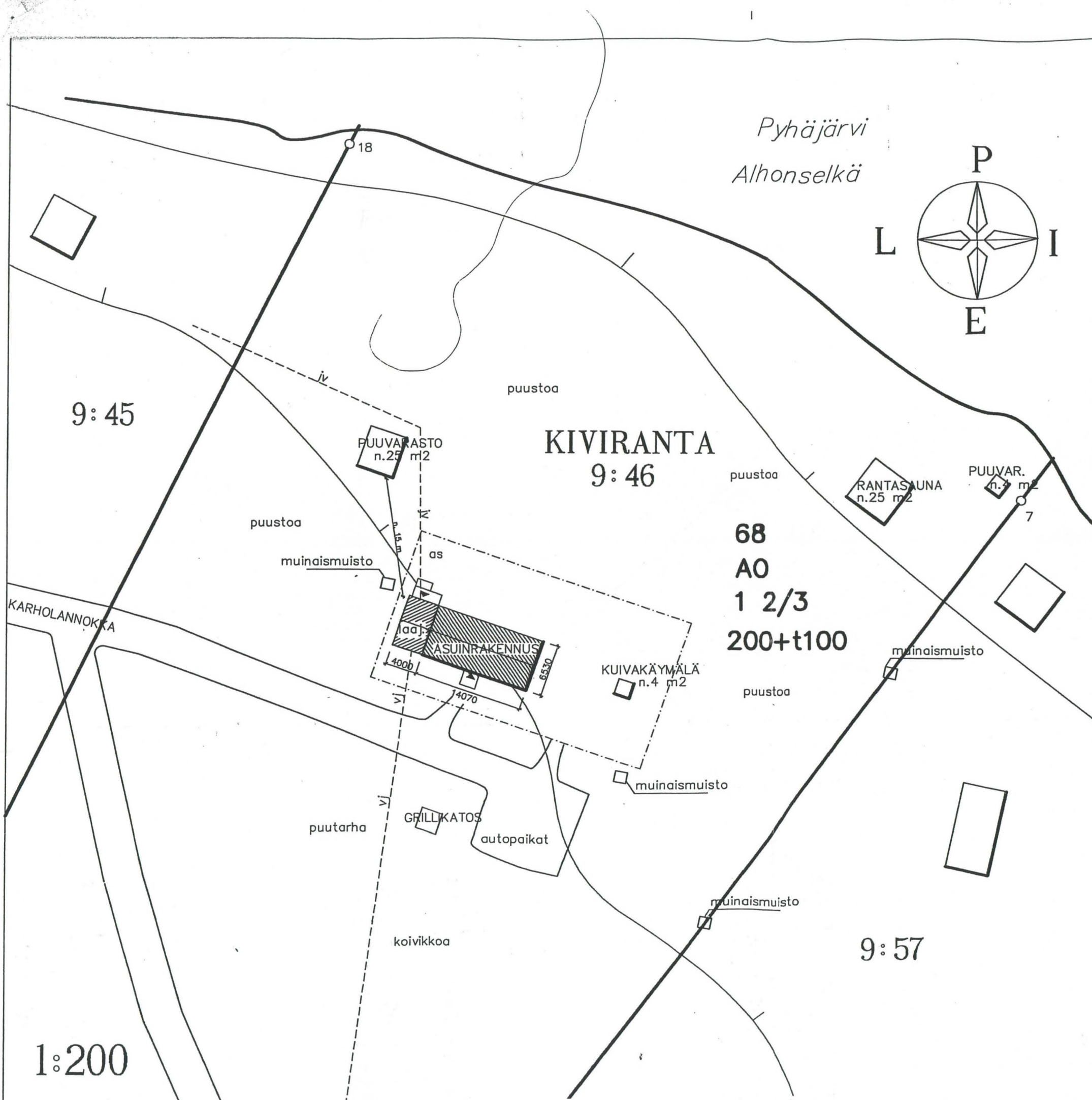
Negatiivit on luetteloitu Museoviraston arkeologian osaston kokoelmiin. Kuvaajana Ulla Tupala.

Neg.nro	Kuvan aihe	Kuvaussuunta	Pvm.
144028	Koekuopitettava alue	N	26.6.2007
144029	Koekuopitettava alue	NE	26.6.2007
144030	Koekuopitettava alue	NE	26.6.2007
144031	Koekuopitettava alue	N	26.6.2007
144032	Koeruutu 1 noin 15 cm syvyydessä. E-nurkassa sekaista savimaata ja sähköjohto. S-N –akselilla hiilistä likamaata.	NE	27.6.2007
144033	Koeruutu 1 noin 15 cm syvyydessä. S-nurkassa sekaista savimaata ja sähköjohto. S-N –akselilla hiilistä likamaata	NE	27.6.2007
144034	Koeruudun 1 resentejä löytöjä		27.6.2007
144035	Koeruutu 1 valmiina	NE	27.6.2007
144036	Koeruutu 1 valmiina	SW	27.6.2007
144037	Koeruutu 3 noin 20 cm syvyydessä. S-kulmassa tumma sekoittuneen maan alue, mm. pintasoraa. N-kulmassa myös sekoittunutta maata, ilmeisesti vesijohtokaivantoa	NE	27.6.2007
144038	Koeruutu 2 valmiina	NE	28.6.2007
144039	Koeruutu 2 valmiina	SE	28.6.2007
144040	Koeruutu 3 noin 35 syvyydessä	NE	28.6.2007
144041	Koeruutu 3 noin 35 syvyydessä	SW	28.6.2007
144042	Koeruutu 3, syvyys 45-50 cm	NE	28.6.2007
144043	Koeruutu 3, syvyys 45-50 cm	SE	28.6.2007
144044	Koeruutu 3, syvyys 45-50 cm	SW	28.6.2007

Neg.nro	Kuvan aihe	Kuvaussuunta	Pvm.
144045	Koeruutu 3, syvyys 45-50 cm	NW	28.6.2007
144046	Koeruutu 4	NE	28.6.2007
144047	Koeruutu 4:n resentejä löytöjä		28.6.2007
144048	Koeruutu 4, syvyys 15-20 cm	NE	28.6.2007
144049	Koeruutu 4, syvyys 15-20 cm	NE	28.6.2007
144050	Koeruutu 4 noin 35 cm syvyydessä. Talonpuoleinen reuna kaivamatta	NE	28.6.2007
144051	Koeruutu 4 valmiina	SE	28.6.2007
144052	Koeruutu 4 valmiina	SW	28.6.2007
144053	Koekaivausalue kuopat täytettynä	N	28.6.2007
144054	Koekaivausalue kuopat täytettynä	NE	28.6.2007

VESILAHTI, NARVA, KARHOLANNOKKA
Koekaivaus U. Tupala 2007

Yleiskartta 1:200

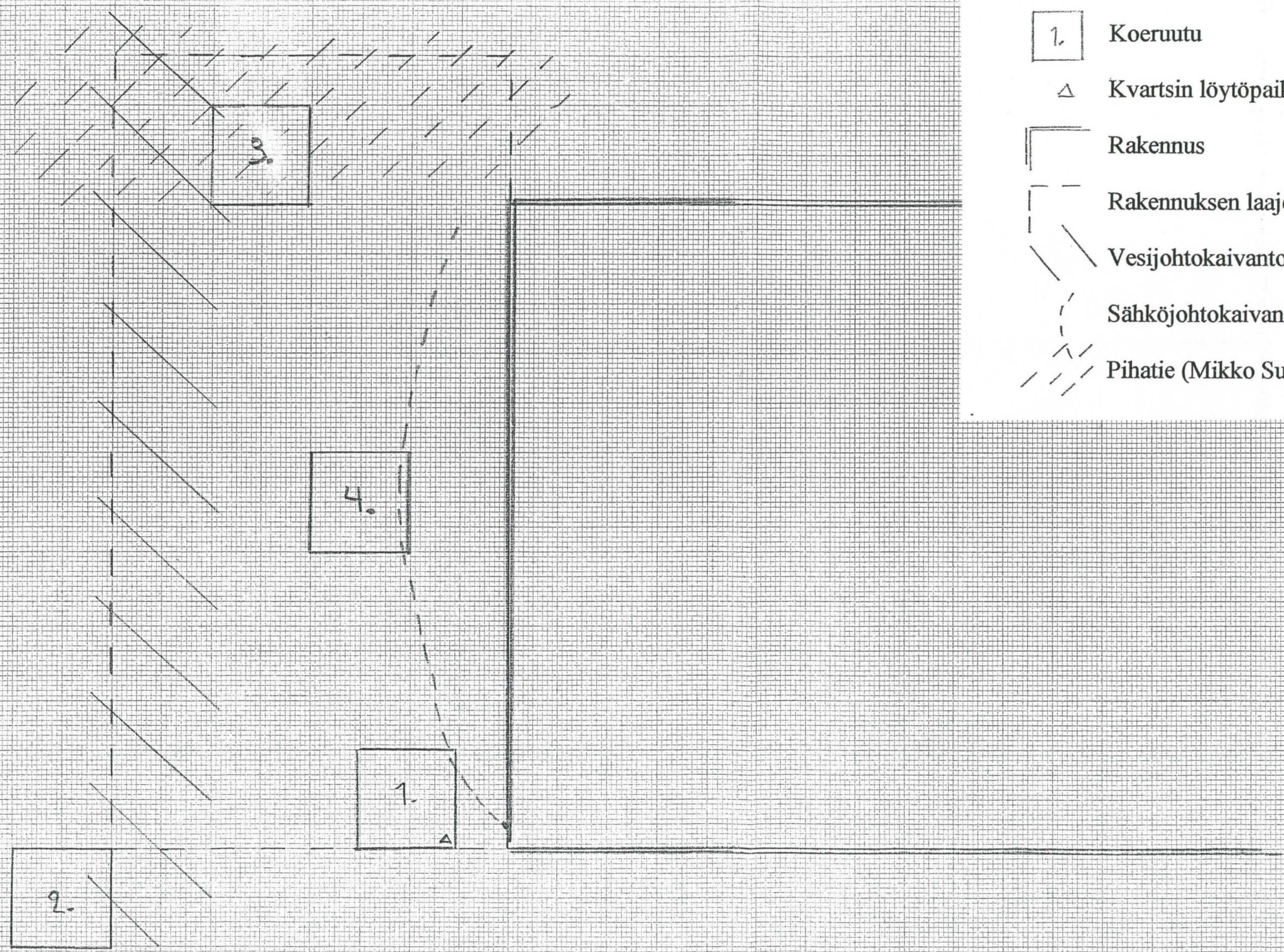
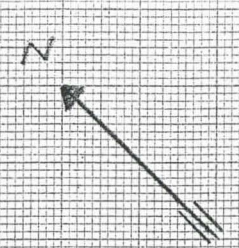

1:200

Kartta 2

VESILAHTI, NARVA, KARHOLANNOKKA
Koekaivaus U. Tupala 2007

Koekaivauskartta 1:50

- 1. Koeruutu
- △ Kvartsin löytöpaikka
- ▭ Rakennus
- - - Rakennuksen laajennusosa
- / - Vesijohtokaivanto (Mikko Suomalain näyttämänä)
- · - Sähköjohtokaivanto saunalle (Mikko Suomalain näyttämänä)
- / - Pihatie (Mikko Suomalain näyttämänä)

VESILAHTI, NARVA, KARHOLANNOKKA
Koekaivaus U. Tupala 2007

Aluekartta

